

บทที่ 4

สภาวะสุขภาพเด็กปฐมวัย

รศ.พญ.นิตยา คชภักดี

ความนำ

ช่วง 6 ปีแรกของชีวิต มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างรากฐานสำหรับสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรมอนามัย ที่มีผลต่อคุณภาพของบุคคลจนตลอดชีวิตชัย ปัจจัยทางพันธุกรรม ภาวะตั้งแตอยู่ในครรภ์ ปริมาณน้ำนม การคลอด น้ำหนักแรกเกิด เปรียบเสมือน “ต้นทุน” ของบุคคล ในขณะที่ สิ่งแวดล้อม อาหาร และการอบรมเลี้ยงดู ความเอาใจใส่จากบิดามารดาและผู้เลี้ยงดูเป็นปัจจัยต่อเนืองที่ให้ออกาสหล่อหลอมให้เด็กมี พัฒนาการเต็มทั้งกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา วิวัฒนาการของสังคมได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สภาวะพื้นฐานของบิดามารดา อันทำให้ “ต้นทุน” มีการเปลี่ยนไป สภาวะสังคมเศรษฐกิจ ค่านิยม และวิถีชีวิตทำให้ความเป็นอยู่ในครอบครัวและปัจจัยรอบตัวเด็กเปลี่ยนไป อันจะมีผลต่อพัฒนาการและภาวะสุขภาพ ของประชาชนในวัยนี้อย่างมาก

ภาวะโภชนาการ ภาวะพัฒนาการ การรับบริการสุขภาพ ปัญหาสุขภาพ ภาวะพิการทุพพลภาพ ตลอดจนจนถึงการตายของทารก และเด็กต่ำกว่า 5 ปี ล้วนแล้วแต่สะท้อนถึงคุณภาพของประชากรของประเทศ และประสิทธิภาพของสังคมในการดูแลเด็ก การตัดสินใจของสังคมที่เห็นความสำคัญของการเอื้ออำนวยต่อ สุขภาพและพัฒนาการของเด็ก หรือการทุ่มเททรัพยากรเพื่อประโยชน์อย่างอื่นในปัจจุบัน ก็เป็นการแสดง วิสัยทัศน์ของสังคมในอนาคตได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้จำเป็นจะต้องทราบถึง สภาวะปัจจุบันของสุขภาพเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี หรือที่เรียกว่า เด็กปฐมวัย จึงจะสามารถวางแผนนโยบาย และการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการประชุมสุดยอดเพื่อเด็ก (World Summit for Children) ปฏิญญาเพื่อเด็กและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Conventions on the Rights of the Child) ประเด็นสำคัญที่ประชาคมโลก จำเป็นต้องคำนึงถึงในการให้ออกาสแก่เด็กตามสิทธิพื้นฐาน คือ การมีชีวิตอยู่รอด มีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ ได้รับการพิทักษ์ ปกป้องและการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับหลักความมีสิทธิอย่างเสมอภาคที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ประเทศไทย แต่ตัวชี้วัดที่ใช้กันมาแต่เดิมมักจะเป็นอัตราตาย อัตราป่วย ซึ่งเป็นด้านลบของการมีชีวิตอยู่รอด ข้อมูลดังกล่าวจึงถูกนำมาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพและด้านคุณภาพชีวิตได้น้อย

การค้นพบปัญหาสุขภาพ ปัญหาพัฒนาการผิดปกติ หรือภาวะเสี่ยง ตั้งแต่ระยะแรกเริ่มในขวบปีแรก ๆ โดยเฉพาะก่อน 3 ปี และรีบให้การช่วยเหลือที่เหมาะสม (Early Intervention) สามารถช่วยลดความรุนแรงของปัญหา ลดความพิการ และความสูญเสียด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงกว่าเมื่อมีปัญหารุนแรงมากแล้ว และเนื่องจากกลุ่มเด็กแรกเกิดจนถึงอายุ 5 ปีนี้ ต้องพึ่งพาครอบครัวและสิ่งแวดล้อมมาก การสำรวจที่เน้นข้อมูลจากการตรวจร่างกาย ตัวเด็ก ควรจะรวบรวมข้อมูลการสังเกต (Observational data) และจากบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาและผ่านมาแล้ว (Retrospective, recorded data) เช่นจากบันทึกทางการแพทย์ (Health records) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดด้านเวลา ทรัพยากรในการทำวิจัย และลักษณะในการบริการสุขภาพของประชากรที่หลากหลายไม่เป็นระบบการสำรวจครั้งนี้จึงรวบรวมข้อมูลได้ ไม่ครบถ้วน เช่น ไม่มีการตรวจทางห้องปฏิบัติการ และไม่สามารถเก็บข้อมูลจากเวชระเบียน ได้แต่เพียงการสัมภาษณ์ การตรวจร่างกาย ทดสอบพัฒนาแบบง่าย ตลอดจนเก็บข้อมูลได้จากสมุดบันทึกสุขภาพเด็ก

การสำรวจภาวะสุขภาพของประชาชนไทย พ.ศ. 2539 จึงได้กำหนดให้มีการสำรวจประชากรกลุ่มอายุ 0-5 ปี ซึ่งครอบคลุมเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน การสำรวจครั้งนี้ได้มุ่งเน้นการศึกษาสุขภาพและพัฒนาการของเด็กอย่างรอบด้านในบริบทของครอบครัวและภูมิปัญญาตลอดจนบริการสุขภาพที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อจะได้ ข้อมูลพื้นฐานสำหรับนำมาประกอบการวางแผนและนโยบายอันจะนำไปสู่ปฏิบัติการที่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพของประชาชนไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการพัฒนาคนอย่างรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจอารมณ์ สติปัญญา และด้านสังคม หัวข้อในการสำรวจภาวะสุขภาพของกลุ่มนี้ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. ข้อมูลพื้นฐานของเด็ก ครอบครัว และผู้ให้ข้อมูล
2. การเลี้ยงดูเด็ก
3. ประวัติสุขภาพของเด็ก
4. การตรวจร่างกายและประเมินการเติบโต
5. การประเมินพัฒนาการของเด็กโดยใช้เกณฑ์จาก
  - 5.1 สมุดบันทึกสุขภาพของกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข
  - 5.2 คู่มือประเมินโครงการสำรวจสุขภาพฯ

ส่วนที่ 4.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มประชากรอายุ 0-5 ปี

4.1.1 อายุของกลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรที่สำรวจทั้งหมดจำนวน 3306 คน เป็นเด็ก อายุระหว่าง 0-5 ปี อายุเฉลี่ย 44.1 ± 16.13 เดือน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 2-5 ปี เนื่องจากกรอบตัวอย่าง (Sampling frame) ซึ่งอ้างอิงจากสำมะโนประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2538-2539 (Survey of Population Change) แต่เนื่องจากการสุ่มตัวอย่างจาก สำมะโนประชากรจากสำนักสถิติแห่งชาติซึ่งทำให้มีช่องว่างระหว่างเวลาที่เด็กเกิดถึงเวลาสำรวจ จึงทำให้ประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 1 -5 ปีจึงมีเด็กอายุน้อยกว่า 1 ปีเพียงร้อยละ 1.3 หรือ 42 คน อายุ 1-2 ปี ร้อยละ 12.5 หรือ 412 คน ในขณะที่กลุ่มอายุอื่น ๆ มีมากกว่า คือ ร้อยละ 22.4 21.7 24.3 และ 17.9 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.1.1 แสดงการกระจายของอายุเด็กในกลุ่มตัวอย่าง (0-5 ปี) ตามภาค แบ่งเป็นเพศชายร้อยละ 51.8 หญิงร้อยละ 48.2 ผู้ให้ข้อมูลเป็นมารดาร้อยละ 67.8 บิดาร้อยละ 13.4 ญาติร้อยละ 17.2 ซึ่งมีการกระจายใกล้เคียงกันในทุกภาคยกเว้นในกรุงเทพมหานคร เป็นบิดาร้อยละ 18.2 ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 73.4 ดูแลเด็กกับใกล้ชิดเด็กมาตั้งแต่เกิด ร้อยละ 23.9 ดูแลเด็กมานานกว่า 1 ปี

ตารางที่ 4.1.1 การกระจายของอายุเด็กในกลุ่มตัวอย่าง (0-5 ปี) ตามภาค จำนวน(ร้อยละ)

ภูมิภาค/อายุ	กรุงเทพ n=490 (14.8%)	ภาคกลาง n=577 (17.5%)	ภาคเหนือ n=712 (21.5%)	ภาคอีสาน n=790 (23.9%)	ภาคใต้ n=737 (22.3%)	รวม n=3306 (100%)
0-12 เดือน	11 (2.2%)	2 (0.3%)	8 (1.1%)	12 (1.5%)	9 (1.2%)	42 (1.3%)
13-24 เดือน	60 (12.2%)	68 (11.8%)	92 (12.9%)	102 (12.9%)	90 (12.2%)	412 (12.5%)
25-36 เดือน	126 (25.7%)	124 (21.5%)	137 (19.2%)	181 (22.9%)	171 (23.2%)	739 (22.4%)
37-48 เดือน	109 (22.2%)	122 (21.1%)	153 (21.5%)	176 (22.3%)	156 (21.2%)	716 (21.7%)
49-60 เดือน	120 (24.5%)	144 (25%)	169 (23.7%)	192 (24.3%)	180 (24.4%)	805 (24.3%)
61-72 เดือน	64 (13.1%)	117 (20.3%)	153 (21.5%)	127 (16.1%)	131 (17.8%)	592 (17.9%)
รวม	490 (14.8%)	577 (17.5%)	712 (21.5%)	790 (23.9%)	737 (22.3%)	3306 (100%)

4.1.2 การนับถือศาสนา

ครอบครัวของเด็กส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คือ ร้อยละ 94.1 ศาสนาอื่นๆ ได้แก่ อิสลาม ร้อยละ 4.5 คริสต์ ร้อยละ 1.3 โดยภาคใต้ มีศาสนาอิสลามมากที่สุดคือ ร้อยละ 13.6 ของประชากร และภาคเหนือมีศาสนาคริสต์มากที่สุดคือร้อยละ 2.0 ของประชากร

4.1.3 บุคคลที่อุปการะเด็กและสถานภาพการสมรสของบิดาและมารดา

เด็กอยู่ในความอุปการะของพ่อแม่เป็นร้อยละ 85.9 ญาติพี่น้องร้อยละ 6.3 แม่คนเดียวร้อยละ 6.3 และพ่อคนเดียวร้อยละ 0.8 สถานภาพการสมรสของบิดามารดา สมรสร้อยละ 91.3 แยกกันอยู่ร้อยละ 3.7 หย่าร้อยละ 2.8 ตารางที่ 4.1.2 และรูปที่ 4.1.2 แสดงสถานภาพการสมรสของบิดา มารดา ตามภาคและเขต การปกครอง ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างนี้ มีจำนวนสมาชิกในบ้านโดยเฉลี่ย 5.3 คน เป็นครอบครัวเดี่ยวร้อยละ 53.3 ครอบครัวขยายร้อยละ 46.4 ตารางที่ 4.1.3 แสดงลักษณะครอบครัว ตามภาคและเขตการปกครอง

ตารางที่ 4.1.2 สถานภาพการสมรสของบิดา มารดา ตามภาคและเขตการปกครอง

สถานภาพ ทางการ สมรส	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคอีสาน		ภาคใต้		รวม ^(*)	
	ในเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต
โสด	5 (1.0%)	-	-	1 (0.5%)	-	1 (0.4%)	4 (0.8%)	-	2 (0.5%)	7 (0.6%)	6 (0.4%)
แต่งงาน	458 (93.5%)	192 (90.1%)	337 (92.6%)	199 (91.7%)	448 (90.5%)	256 (90.5%)	451 (89%)	280 (90.9%)	399 (93%)	1385 (92.0%)	1635 (90.7%)
แยกกันอยู่	15 (3.1%)	8 (3.8%)	13 (3.6%)	6 (2.8%)	14 (2.8%)	12 (4.2%)	30 (5.9%)	15 (4.9%)	9 (2.1%)	56 (3.6%)	66 (4.2%)
หย่า	2 (0.4%)	7 (3.3%)	4 (1.1%)	5 (2.3%)	14 (2.8%)	3 (1.1%)	3 (0.6%)	3 (1%)	6 (1.4%)	20 (1.2%)	27 (1.3%)
หย่า	6 (1.2%)	6 (2.8%)	10 (2.7%)	5 (2.3%)	18 (3.6%)	9 (3.2%)	19 (3.7%)	9 (2.9%)	12 (2.8%)	35 (2.0%)	59 (3.3%)
อื่นๆ	4 (0.8%)	-	-	1 (0.5%)	1 (0.2%)	2 (0.7%)	-	1 (0.3%)	1 (0.2%)	8 (0.6%)	2 (0.1%)

^(*) หมายเหตุ ปรับถ่วงค่านำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

ตารางที่ 4.1.3 แสดงลักษณะครอบครัว ตามภาคและเขตการปกครองจำนวน (ร้อยละ)

ลักษณะครอบครัว	ภาคกลาง			ภาคเหนือ		ภาคอีสาน		ภาคใต้		รวม ^(*)	
	กรุงเทพฯ	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต
เดี่ยว	247 (50.6%)	93 (43.9%)	169 (46.4%)	97 (44.9%)	239 (48.7%)	170 (60.1%)	274 (54.2%)	178 (58%)	296 (69%)	785 (52.3%)	978 (54.1%)
ขยาย	241 (49.4%)	119 (56.1%)	195 (53.6%)	119 (55.1%)	252 (51.3%)	113 (39.9%)	232 (45.8%)	129 (42%)	133 (31%)	721 (48.7%)	812 (45.9%)
รวม	488 (32.4%)	212 (14.1%)	364 (20.3%)	216 (14.3%)	491 (27.4%)	283 (18.8%)	506 (28.3%)	307 (20.4%)	429 (24%)	1506 (100%)	1790 (100%)

^(*) หมายเหตุ ปรับถ่วงค่านำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

4.1.4 ระดับการศึกษาของบิดา มารดา และผู้ปกครองที่ไม่ใช่บิดามารดา

บิดา มารดา และผู้ปกครองเด็กมากกว่าครึ่งมีระดับการศึกษาประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ส่วนผู้ปกครองเด็กนอกจากบิดา มารดามีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงร้อยละ 81 ดังในตารางที่ 4.1.4 แสดงระดับการศึกษาของบิดา มารดา และผู้ปกครองเด็กที่ไม่ใช่บิดามารดา ทั้งนี้ระดับการศึกษาของบิดามารดา ในกรุงเทพฯสูงกว่าทุกภาค โดยมีบิดาร้อยละ 32.2 และมารดาร้อยละ 30.5 ตามลำดับที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี หรือสูงกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับของประชากรศึกษาร้อยละ 19.7 และ 17 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.1.4 ระดับการศึกษาของบิดามารดา และผู้ปกครองเด็กที่ไม่ใช่บิดามารดา จำนวน (ร้อยละ)

ระดับการศึกษา	บิดา (n = 3306)	มารดา (n = 3306)	ผู้ปกครองเด็กนอกจากบิดามารดา (n = 169)
ประถมปีที่ 4 หรือต่ำกว่า	919 (27.8%)	940 (28.4%)	135 (79.9%)
ประถมปลาย	824 (24.9%)	1045 (31.6%)	8 (4.7%)
มัธยมต้น	426 (12.9%)	381 (11.5%)	18 (10.7%)
มัธยมปลาย/ปวช	487 (14.7%)	376 (11.3%)	5 (2.9%)
อนุปริญญา/ปริญญาตรี และสูงกว่า	650 (19.7%)	564 (17%)	3 (1.8%)

4.1.5 อาชีพของบิดามารดา

บิดามีอาชีพเกษตรกรร้อยละ 28.9 กรรมกรร้อยละ 20.9 และผู้ที่ใช้วิชาชีพร้อยละ 12.1 และประมาณร้อยละ 55 ของบิดาทำงานอยู่ในภูมิลำเนาที่ครอบครัวอยู่ เป็นบิดาในเมืองร้อยละ 44.4 แต่ บิดาในชนบทร้อยละ 63.8 บิดาประกอบธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 40.2 ลูกจ้างเอกชนร้อยละ 35.5 ข้าราชการร้อยละ 11 ดังแสดงในตาราง 4.1.5

มารดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 34.5 ลูกจ้างเอกชนร้อยละ 26.4 และช่วยธุรกิจครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้างร้อยละ 15.6 มารดาทำงานอยู่ในภูมิลำเนาที่ครอบครัวอยู่ร้อยละ 68.9 มารดาในเมืองทำงานอยู่ในภูมิลำเนาที่ครอบครัวอยู่ร้อยละ 60.8 มารดาในชนบททำงานอยู่ในภูมิลำเนาที่ครอบครัวอยู่ร้อยละ 75.8 ผู้เลี้ยงดูเด็กนอกจากบิดามารดา ประกอบธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 2.5 ช่วยธุรกิจครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้างร้อยละ 1.2 และลูกจ้างเอกชนร้อยละ 1.1 ดังแสดงในตาราง 4.1.6 และ 4.1.7

ตารางที่ 4.1.5 แสดงการประกอบอาชีพของบิดาที่มากที่สุด 4 อันดับแรก ตามภาค

อาชีพ	กรุงเทพ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน	ภาคใต้	รวม ^(*)
เกษตรกร	3 (0.6%)	90 (15.6%)	206 (28.6%)	338 (42.8%)	317 (43%)	954 (31.4%)
ช่าง/กรรมกร	99 (20.2%)	167 (28.9%)	168 (23.6%)	165 (20.9%)	91 (12.3%)	690 (21.5%)
ค้าขาย	87 (17.8%)	101 (17.5%)	84 (11.8%)	90 (11.4%)	79 (10.7%)	441 (13.1%)
วิชาชีพ	103 (21%)	29 (5%)	70 (9.8%)	99 (12.5%)	99 (13.4%)	400 (11.4%)

^(*) หมายเหตุ ปรับถ่วงค่าน้ำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

ตารางที่ 4.1.6 แสดงการประกอบอาชีพของมารดาที่มากที่สุด 4 อันดับแรก ตามรายภาค

อาชีพ	กรุงเทพ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน	ภาคใต้	รวม ^(*)
	2 (0.4%)	68 (11.8%)	222 (31.2%)	373 (47.2%)	278 (37.3%)	943 (31.7%)
แม่บ้าน	182 (37.1%)	145 (25.1%)	98 (13.8%)	90 (11.4%)	168 (22.8%)	683 (18.7%)
ค้าขาย	88 (18%)	122 (21.2%)	105 (14.7%)	94 (11.9%)	100 (13.6%)	509 (15.1%)
ช่าง/กรรมกร	49 (10%)	136 (23.6%)	112 (15.7%)	91 (11.5%)	43 (5.8%)	431 (13.6%)

^(*) หมายเหตุ ปรับถ่วงค่าน้ำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

ตารางที่ 4.1.7 แสดงสถานภาพการทำงานของบิดามารดา (ร้อยละ)

สถานภาพการทำงาน	บิดา	มารดา
ลูกจ้างเอกชน	1,173 (35.5%)	873 (26.4%)
ข้าราชการ/รัฐ	364 (11%)	234 (7.1%)
ธุรกิจส่วนตัว	1,328 (40.2%)	1,141 (34.5%)

ธุรกิจครอบครัว	143 (4.3%)	515 (15.6%)
----------------	------------	-------------

4.1.6 รายได้ครอบครัว

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวทั้งหมดเท่ากับ 13,382.47 บาท ของภาคกลางเท่ากับ 17,939 บาท ของภาคเหนือเท่ากับ 11,275 บาท ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่ากับ 8,250 บาท และของภาคใต้เท่ากับ 10,117 บาท แสดงว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวกลุ่มประชากร 0-5 ปี มีความแตกต่างกันมาก ถึงแม้รายได้ต่อเดือนของครอบครัวเฉลี่ยคือ 13,382.47 บาท แต่ค่ามัชฌิม P_{50} (Median) เป็นเพียง 6,000 บาท โดย Q_1 หรือ P_{25} มีรายได้ค่อนข้างต่ำคือ 3,200 บาท และ Q_3 หรือ P_{75} อยู่ที่ 12,000 บาท ช่องว่างของรายได้ครอบครัวต่อเดือนที่กว้างที่สุดคือระหว่างเมืองหรือในเขตเทศบาล กับนอกเขตเทศบาลที่ต่างกันประมาณ 2.5-3 เท่า ดังแสดงในตารางที่ 4.1.8 เมื่อกระจายตามภาคดังตารางที่ 1.9 จะพบว่าครอบครัวในกรุงเทพฯมีรายได้สูงที่สุด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีรายได้ครอบครัวต่ำที่สุด โดย P_{25} ต่างกัน 4.5 เท่า, P_{50} ต่างกัน 3.7 เท่า P_{75} ต่างกัน 3.3 เท่า เนื่องจากพิสัย ของรายได้ครอบครัว แต่ละกลุ่มกว้างมากตั้งแต่ 39,900 ถึง 499,300 บาท เมื่อแยกตามช่วงเงินรายได้ครอบครัวตามภาคจะเห็นความแตกต่างชัดเจนขึ้น ดังแสดงในตาราง 4.1.7 ที่พบว่าร้อยละ 54.9 และ 46.7 ของครอบครัวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเหนือตามลำดับมีรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่ำกว่า 5,000 บาท เมื่อเทียบกับร้อยละ 24.6 และ 6.9 ในภาคกลางและกรุงเทพมหานครตามลำดับ กลุ่มที่มีรายได้ครอบครัวต่ำกว่า 5,000 บาท มากที่สุดคือ กลุ่มนอกเขตเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอยู่ถึงร้อยละ 72.3 ส่วนกลุ่มประชากรนอกเขตเทศบาลทุกภาครวมกันมีร้อยละ 52.7 ประชากรในกรุงเทพฯร้อยละ 9.8 มีรายได้ครอบครัวต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท โดยในกรุงเทพฯมีอัตราส่วนของผู้มีรายได้สูงมากที่สุด คือร้อยละ 27.2 เมื่อเทียบกับกลุ่มในเขตเทศบาลของภาคต่าง ๆ (14.3-19.3) ส่วนกลุ่มรายได้ครอบครัวน้อยที่สุดคือต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน พบว่ามีอยู่ร้อยละ 34.4 มีมากที่สุดถึงร้อยละ 72.3 และ 58.3 ในประชากรนอกเขตเทศบาลภาคเหนือและอีสานตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 4.1.10

ตารางที่ 4.1.8 แสดงค่ามัชฌิม P_{50} และ P_{25} P_{75} สำหรับรายได้ของครอบครัวในเวลา 1 เดือนตามเขตการปกครอง

รายได้ของครอบครัว/ เดือน	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม
Median (P_{50})	10000	4000	6000
$Q_1(P_{25})$	6000	2500	3200
$Q_3(P_{75})$	20000	7000	12000

ตารางที่ 4.1.9 แสดงค่ามัชฌิม Quartile ที่ 1 P_{50} และ Quartile ที่ P_{75} ของรายได้ของครอบครัวในเวลา

1 เดือน ตามภาคต่างๆ

รายได้ของครอบครัว/ เดือน	กรุงเทพ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน	ภาคใต้
Median	15,000	8,000	5,000	4,000	6,000
Q_1	9,000	5,000	3,000	2,000	4,000
Q_3	30,000	14,000	10,000	9,250	10,000

ตารางที่ 4.1.10 ช่วงรายได้ของครอบครัวต่อเดือน แบ่งตามภาคและเขตการปกครอง

ช่วงรายได้	กรุงเทพ	ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคอีสาน		ภาคใต้		รวม ^(*)	
	ในเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต
< 5000	32 (6.9%)	24 (11.6%)	113 (32.4%)	43 (20.3%)	281 (58.3%)	64 (23.4%)	360 (72.3%)	52 (16.9%)	170 (40.2%)	215 (12.4%)	924 (55.7%)
5,000-9,999	88 (18.9%)	57 (27.5%)	124 (35.5%)	40 (18.9%)	132 (27.4%)	69 (25.2%)	87 (17.5%)	94 (30.5%)	188 (4.4%)	348 (22.8%)	531 (27.8%)
10,000-14,999	100 (21.5%)	45 (21.7%)	54 (15.5%)	40 (18.9%)	41 (8.5%)	44 (16.1%)	35 (7%)	45 (14.6%)	42 (9.9%)	274 (19.7%)	172 (9.6%)
15,000-19,999	43 (9.2%)	16 (7.7%)	17 (4.9%)	34 (16%)	6 (1.2%)	17 (6.2%)	5 (1%)	25 (8.1%)	9 (2.1%)	135 (8.8%)	37 (2.1%)
20,000-29,999	76 (16.3%)	31 (15%)	21 (6%)	18 (8.5%)	10 (2.1%)	39 (14.2%)	6 (1.2%)	48 (15.6%)	10 (2.4%)	212 (12.5%)	47 (2.6%)
> 30000	127 (27.2%)	34 (16.4%)	20 (5.7%)	37 (17.4%)	12 (2.4%)	41 (14.9%)	5 (1%)	44 (14.3%)	4 (0.9%)	283 (21.3%)	41 (2.2%)

^(*) หมายเหตุ ปรับถ่วงค่าน้ำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

ส่วนที่ 4.2 การเลี้ยงดูเด็ก

4.2.1 ผู้เลี้ยงดูเด็กในช่วงกลางวัน

เด็กกลุ่มนี้เกินกว่าครึ่งคือร้อยละ 54.2 ได้รับการเลี้ยงดูในเวลากลางวันที่บ้านของตนเอง ร้อยละ 37.3 ที่โรงเรียนอนุบาล (เข้าใจว่ารวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) ร้อยละ 1.4 อยู่ในสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กเอกชน ร้อยละ 1.1 ที่สถานรับเลี้ยงเด็กรัฐบาล ซึ่งแสดงว่าการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในประเทศไทยจำเป็นต้องมุ่งไปที่ครอบครัวและบริการรับเลี้ยง/โรงเรียนอนุบาลพร้อมกัน

ผู้เลี้ยงดูเด็กในช่วงกลางวันสำหรับครอบครัวในเมืองโดยส่วนใหญ่คือมารดาคิดเป็นร้อยละ 53.9 ญาติ ร้อยละ 18.5 พี่เลี้ยงร้อยละ 4.6 และบิดาร้อยละ 3.2 สำหรับครอบครัวในชนบทโดยส่วนใหญ่มารดาเป็นผู้เลี้ยงดูเด็กคิดเป็นร้อยละ 52.5 ญาติร้อยละ 20.8 บิดาร้อยละ 1.9 และพี่เลี้ยงร้อยละ 0.8 ดังแสดงในตาราง 4.2.1

ตารางที่ 4.2.1 แสดงผู้เลี้ยงดูเด็กในช่วงกลางวันตามภาคและเขตการปกครอง

ผู้เลี้ยงดู	กรุงเทพ	ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคอีสาน		ภาคใต้		รวม(*)	
	ในเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต
พ่อ	10 (2%)	2 (0.9%)	12 (3.3%)	12 (5.5%)	1 (0.2%)	5 (1.8%)	8 (1.6%)	20 (6.5%)	14 (3.3%)	49 (2.6%)	35 (2.0%)
แม่	299 (61%)	62 (29.1%)	89 (24.5%)	127 (58.5%)	215 (43.4%)	122 (43.1%)	328 (64.7%)	204 (66.2%)	310 (72.3%)	814 (53.6%)	942 (53.6%)
ญาติ	104 (21.2%)	27 (12.7%)	79 (21.7%)	43 (19.8%)	121 (24.4%)	64 (22.6%)	105 (20.7%)	41 (13.3%)	69 (16.1%)	279 (18.8%)	374 (20.8%)
พี่เลี้ยง	34 (6.9%)	5 (2.3%)	2 (0.5%)	9 (4.1%)	7 (1.4%)	11 (3.9%)	3 (0.6%)	11 (3.6%)	3 (0.7%)	70 (5.1%)	15 (0.7%)
อื่นๆ	43 (8.8%)	117 (55%)	182 (50%)	26 (12%)	151 (30.5%)	81 (28.6%)	63 (12.4%)	32 (10.4%)	33 (7.7%)	299 (19.8%)	429 (22.9%)

(*) หมายถึง ปรับถ่วงค่านำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

4.2.2 ระดับการศึกษาของผู้เลี้ยงดูเด็ก

มารดาที่เลี้ยงดูลูกมีระดับการศึกษาสูงกว่าญาติที่เลี้ยงดูลูกดังแสดงในตารางที่ 2.2 และ 2.3 โดยครอบครัวในเมืองมีระดับการศึกษาสูงกว่า ชื่อนำสังเกตคือ ญาติมีการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่าเป็นจำนวนมากเกินร้อยละ 50 ยกเว้นในเขตเทศบาลภาคเหนือ (37.3 %)

ตารางที่ 4.2.2 แสดงการศึกษาของมารดาที่เลี้ยงดูลูกตอนกลางวันตามภาคและเขตการปกครอง

ระดับการศึกษา	กรุงเทพ	ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคอีสาน		ภาคใต้		รวม ^(*)	
	ในเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต
ประถมศึกษาที่ 4 หรือต่ำกว่า	60 (20%)	17 (22.4%)	36 (40.4%)	33 (25.9%)	75 (34.9%)	42 (34.4%)	139 (42.3%)	47 (23.1%)	112 (36.1%)	199 (24.1%)	362 (39.5%)
ประถมปลาย	71 (23.7%)	19 (30.6%)	34 (38.2%)	21 (16.5%)	76 (35.3%)	27 (22.1%)	151 (46%)	51 (25%)	121 (39%)	189 (24.4%)	382 (41.2%)
มัธยมต้น	38 (12.7%)	16 (25.8%)	8 (9%)	15 (11.8%)	16 (7.4%)	9 (7.4%)	13 (4%)	33 (16.2%)	33 (10.6%)	111 (147%)	70 (6.8%)
มัธยมปลาย/ ปวช.	40 (13.4%)	6 (9.7%)	6 (6.7%)	26 (20.4%)	11 (5.2%)	11 (9%)	2 (0.6%)	34 (16.7%)	21 (6.8%)	117 (13.1%)	40 (3.8%)
อนุปริญญา/ ปริญญาตรีและสูง กว่า	90 (30.1%)	4 (6.4%)	5 (5.6%)	32 (32.4%)	37 (17.3%)	33 (27%)	23 (7%)	39 (19.1%)	23 (7.4%)	198 (23.7%)	88 (8.7%)

^(*) หมายเหตุ ปรับถ่วงค่านำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

ตารางที่ 4.2.3 แสดงการศึกษาของญาติที่เลี้ยงดูลูกตอนกลางวันตามภาคและเขตการปกครอง

ระดับการศึกษา	กรุงเทพ	ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคอีสาน		ภาคใต้		รวม ^(*)	
	ในเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต
ประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่า	57 (54.8%)	22 (81.5%)	57 (72.2%)	16 (37.3%)	78 (64.5%)	42 (65.6%)	89 (84.8%)	24 (58.5%)	50 (72.4%)	161 (60.2%)	274 (76.3%)
ประถมปลาย	7 (6.7%)	2 (7.4%)	2 (2.5%)	4 (9.3%)	4 (3.3%)	4 (6.3%)	1 (1%)	2 (4.9%)	11 (15.9%)	19 (6.7%)	18 (4.3%)
มัธยมต้น	6 (5.8%)	1 (3.7%)	3 (3.8%)	5 (11.6%)	6 (5%)	4 (6.3%)	2 (1.9%)	2 (4.9%)	3 (4.3%)	18 (5.8%)	14 (3.3%)
มัธยมปลาย/ ปวช.	15 (14.4%)	-	1 (1.3%)	5 (11.7%)	2 (1.7%)	3 (4.7%)	2 (2%)	3 (7.3%)	1 (1.4%)	26 (9.4%)	6 (1.6%)
อนุปริญญา/ ปริญญาตรีและสูง กว่า	19 (18.3%)	2 (7.4%)	16 (20.3%)	13 (30.3%)	31 (25.6%)	11 (17.2%)	11 (10.5%)	10 (24.4%)	4 (5.7%)	55 (17.9%)	62 (14.5%)

^(*) หมายเหตุ ปรับถ่วงค่านำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

4.2.3 กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ

เด็กมีโอกาสได้เล่นหรือทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการอย่างสม่ำเสมอ

- ทางด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและการทรงตัวร้อยละ 99
- ทางด้านการใช้มือ-ตาประสานกันร้อยละ 94.3
- ทางด้านภาษาร้อยละ 91
- ทางด้านสังคม และการเล่นร้อยละ 96

ส่วนเรื่องการดูโทรทัศน์ซึ่งแสดงในตารางที่ 4.2.5 ประชากรปฐมวัยได้ดูโทรทัศน์เป็นประจำโดยดู 2 ชั่วโมงขึ้นไป ร้อยละ 24.9 โดยมีเด็กในกรุงเทพฯ ร้อยละ 40.1 ส่วนในต่างจังหวัดมีอัตราส่วนน้อยกว่าเป็นร้อยละ 20-30

ตารางที่ 4.2.4 แสดงจำนวน (ร้อยละ) ของเด็กที่ทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามภาค

กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ	กรุงเทพ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน	ภาคใต้	รวม ^(*)
การเคลื่อนไหวร่างกายและการทรงตัว	487 (99.4%)	571 (99%)	711 (99.9%)	783 (99%)	734 (99.0%)	3286 (99.2%)
การใช้มือ-ตาทำงานประสานกัน	474 (97%)	540 (94%)	673 (95%)	728 (92%)	703 (95.0%)	3118 (93.8%)
กิจกรรมทางภาษา	468 (96%)	555 (96%)	636 (89%)	703 (89%)	657 (89.0%)	3019 (91.0%)
กิจกรรมทางสังคมและการเล่น	465 (94.9%)	566 (98%)	681 (96%)	759 (96%)	699 (95.0%)	3170 (96.2%)

^(*) หมายเหตุ ปรับถ่วงค่าน้ำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

ตารางที่ 4.2.5 แสดงจำนวนชั่วโมงในการดูโทรทัศน์

จำนวนชั่วโมง	จำนวนเด็ก (ร้อยละ)
ไม่ได้ดู	199 (6.0)
< 1 ชม.	1232 (37.3)
1-2 ชม.	1044 (31.6)
≥ 2 ชม.	823 (24.9)
รวม	3298 (100)

ส่วนที่ 4.3 ประวัติสุขภาพเด็ก

4.3.1 การเกิดและน้ำหนักแรกเกิด

ค่าน้ำหนักแรกเกิดเฉลี่ยคือ 3,070.2 กรัม โดยความแตกต่างตามภาคมีเพียงเล็กน้อยตามตารางที่ 4.3.1 แต่ความแตกต่างตามเขตการปกครองมีมากกว่าคือ ในเขตเทศบาลเฉลี่ย 3,120.87 กรัม นอกเขตเทศบาลหรือชนบทเฉลี่ย 3,026.90 กรัม เด็กเกิดในโรงพยาบาลร้อยละ 88.9 เกิดในบ้านร้อยละ 5.2 และสถานีนามัยร้อยละ 3.7 ทั้งนี้ภาคอีสานและภาคใต้ มีการคลอดในบ้านและสถานีนามัยมากกว่าภาคอื่น ดังแสดงในตารางที่ 4.3.2 จากประวัติอาการของเด็กช่วงแรกเกิดเป็นปกติร้อยละ 93.1 มีประวัติตัวเขียวร้อยละ 1.4 ตัวเหลืองร้อยละ 0.6 ตัวเล็กและเขียวซึ่งแสดงถึงภาวะขาดอาหารระหว่างอยู่ในครรภ์ร้อยละ 1.2 โดยภาคเหนือและภาคอีสาน พบมากกว่าภาคอื่นร้อยละ 1.4 และ 2.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3.1 แสดงน้ำหนักแรกเกิดเฉลี่ย ของทารก ตามภาคและเขตการปกครอง

น้ำหนักเด็กแรกเกิด	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคอีสาน		ภาคใต้		รวมทั้ง หมด
	ในเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	
ค่าเฉลี่ย (กรัม)	3157.2	3117.8	3081.8	3113.4	3030.5	3103.1	2963.9	3112.9	3031.3	3070.2
ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	491.4	493.3	460.3	457.8	491.2	453.3	432.3	427.5	463.2	467.9

ตารางที่ 4.3.2 แสดงสถานที่ ที่เด็กเกิด ตามภาค

สถานที่ที่เด็ก เกิด	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน	ภาคใต้	รวม ^(*)
บ้านตนเอง	6 (1.2%)	3 (0.5%)	32 (4.5%)	76 (9.6%)	55 (7.5%)	172 (5.9%)
สถานีนามัย	3 (0.6%)	13 (2.3%)	6 (0.8%)	43 (5.4%)	58 (7.9%)	123 (4.0%)
โรงพยาบาล	478 (97.6%)	549 (95.1%)	666 (93.5%)	653 (82.7%)	593 (80.5%)	2939 (87.9%)
อื่นๆ	3 (0.6%)	12 (2.1%)	8 (1.1%)	18 (2.3%)	31 (4.2%)	72 (2.2%)

(*) หมายถึง ปรับถ่วงค่าน้ำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

4.3.2 ประวัติโภชนาการ

ในขวบปีแรกเด็กร้อยละ 89.3 ได้กินนมแม่ โดยเด็กนอกเขตเทศบาลได้ร้อยละ 93.4 เด็กกรุงเทพฯ ได้ร้อยละ 78.8 น้อยที่สุด รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.3.3 โดยได้รับอนุญาตโดยเฉลี่ย 10.5 ± 8.8 เดือน ได้กินนมผงร้อยละ 57.4 นมชั้่นหวานร้อยละ 1 และนมกล่องยูเอชทีร้อยละ 2.9 เฉลี่ยอายุที่เริ่มอาหารอื่นนอกจากนมคือ 4.15 ± 3.2 เดือน

ตารางที่ 4.3.3 แสดงประวัติการกินนมแม่ในขวบปีแรกตามภาคและเขตการปกครอง

กรุงเทพฯ	ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคอีสาน		ภาคใต้		รวม ^(*)	
	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต
386 (78.8%)	184 (86.4%)	333 (91.5%)	185 (5.3%)	454 (91.7%)	255 (90.1%)	490 (96.6%)	266 (86.4%)	400 (93.2%)	1276 (83.1%)	1677 (94.0%)

^(*) หมายเหตุ ปรับถ่วงค่าน้ำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

4.3.3 การเจ็บป่วย

ตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ สุขภาพของเด็ก 1,031 คน หรือร้อยละ 31.3 มีสุขภาพดีมากคือป่วยน้อยกว่า 2 ครั้งต่อปี ร้อยละ 53.6 ป่วยบ้าง 2-4 ครั้งต่อปี และร้อยละ 15.1 สุขภาพไม่ดีป่วยบ่อยกว่า 5 ครั้งต่อปี โดยภาคใต้มีกลุ่มเจ็บป่วยบ่อยเป็นอัตราส่วนมากที่สุด ถึงร้อยละ 18 ดังตารางที่ 4.3.4 จากการสัมภาษณ์พบว่าในช่วง 3 เดือนก่อนการสำรวจร้อยละ 41.4 ของเด็กอายุ 0-5 ปี ป่วยจนต้องเฝ้าดูแลติดต่อกันอย่างน้อย 2 วัน โดยเป็นไข้หวัดร้อยละ 20.6 อุจจาระร่วงร้อยละ 2.2 พุพอง ร้อยละ 1.5 ปอดบวมร้อยละ 1.4 ในประชากรกลุ่มนี้เด็กจำนวน 938 คน หรือร้อยละ 28.4 เคยป่วยจนเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ดังแสดงในตารางที่ 4.3.5 เฉลี่ยอยู่ในโรงพยาบาลนาน 5.03 ± 7.9 วัน ประวัติการเจ็บป่วยที่สำคัญเคยชักเมื่อใช้สูงร้อยละ 8.8 และเคยประสบอุบัติเหตุรุนแรงร้อยละ 18.1 โดยเด็กในกรุงเทพฯ มีอัตราสูงสุดถึงร้อยละ 24.2 อุบัติเหตุที่พบบ่อยที่สุดคือตกจากที่สูงในบ้าน 208 คน หรือร้อยละ 6.3 ไฟหรือน้ำร้อนลวก 75 ราย หรือร้อยละ 2.2 รดขน 66 ราย หรือร้อยละ 2.0 บาดเจ็บจนต้องเย็บ 224 ราย หรือร้อยละ 6.7 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.3.6, 4.3.7, และ 4.3.8 ทั้งนี้พบว่าเด็กชายประสบอุบัติเหตุมากกว่าเด็กหญิง เด็กในเขตเมืองมากกว่านอกเขตเทศบาล และเด็กอายุเกิน 2 ปีมีประวัติประสบอุบัติเหตุมากขึ้นและเพิ่มขึ้นตามอายุ

ตารางที่ 4.3.4 แสดงความคิดเห็นของผู้ตอบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสุขภาพของเด็กตามภาค

สุขภาพของเด็ก	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน	ภาคใต้	รวม ^(*)
ดีมาก ^{\$}	157 (32.3%)	135 (23.4%)	233 (32.9%)	302 (38.3%)	204 (27.8%)	1031 (32.1%)
ดี ^{&}	266 (54.7%)	373 (64.8%)	364 (51.3%)	363 (46.0%)	399 (54.3%)	1765 (52.8%)
ไม่ค่อยดี [#]	63 (13%)	68 (11.8%)	112 (15.8%)	124 (15.7%)	132 (18%)	499 (15.1%)

^(*) หมายเหตุ ปรับถ่วงค่าน้ำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

^{\$, &, #} ดีมาก (ไม่ป่วยหรือป่วยน้อยกว่า 2 ครั้งต่อปี), ดี (ป่วยบ้าง 2-4 ครั้งต่อปี),

ไม่ค่อยดี (ป่วยบ่อยหรือมากกว่า 5 ครั้งต่อปี)

ตารางที่ 4.3.5 แสดงประวัติการป่วยของเด็กตามภาค

รายการ	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน	ภาคใต้	รวม ^(*)
--------	----------	---------	----------	----------	--------	--------------------

เข้าโรงพยาบาล	153 (31.2%)	159 (27.6%)	231 (32.4%)	193 (24.4%)	202 (27.4%)	938 (27.5%)
เคยป่วย ≥ 2 วัน ใน 3 เดือน	227 (46.3%)	208 (36.0%)	336 (47.2%)	305 (38.6%)	293 (39.8%)	1369 (40.3%)
เคยประสบอุบัติเหตุ	115 (24.2%)	92 (16.1%)	122 (17.3%)	154 (19.9%)	106 (14.8%)	589 (18.2%)

หมายเหตุ (*) ปรับถ่วงค่าน้ำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

ตารางที่ 4.3.6 แสดงการได้รับอุบัติเหตุของเด็กชาย (0-5 ปี) ตามภาคและเขตการปกครอง

รายการ	กรุงเทพ		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคอีสาน		ภาคใต้		รวม(*)	
	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต
ตกบ้าน	31 (12.3%)	6 (3.0%)	6 (3.0%)	4 (3.6%)	21 (8.9%)	9 (6.4%)	19 (7.3%)	11 (6.2%)	12 (5.4%)	61 (8.9%)	58 (6.4%)	
ตกน้ำ	3 (1.2%)	1 (0.9%)	4 (2%)	-	3 (1.3%)	3 (2.1%)	1 (0.4%)	-	-	7 (1.0%)	8 (0.8%)	
ไฟ/น้ำร้อน ลวก	3 (1.2%)	1 (0.9%)	1 (0.5%)	4 (3.6%)	8 (3.3%)	4 (2.8%)	10 (3.8%)	3 (1.7%)	6 (2.6%)	15 (1.6%)	25 (2.8%)	
รถชน	6 (2.4%)	4 (3.6%)	-	1 (0.9%)	3 (1.3%)	6 (4.3%)	9 (3.5%)	5 (2%)	4 (1.8%)	22 (2.7%)	16 (2.1%)	
ตกต้นไม้	-	3 (2.7%)	-	1 (0.9%)	1 (0.4%)	-	5 (1.9%)	-	2 (0.9%)	4 (0.5%)	8 (1.1%)	
บาดเจ็บจันตอง เย็บ	37 (14.7%)	9 (8.1%)	17 (8.5%)	12 (10.7%)	11 (4.7%)	20 (14.3%)	18 (7%)	12 (6.8%)	10 (4.4%)	90 (12.2%)	56 (6.5%)	

หมายเหตุ (*) ปรับถ่วงค่าน้ำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

ตารางที่ 4.3.7 แสดงการได้รับอุบัติเหตุของเด็กหญิงตามภาคและเขตการปกครอง

รายการ	กรุงเทพฯ		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคอีสาน		ภาคใต้		รวม ^(*)	
	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต
ตกบ้าน	10 (4.2%)	9 (5.5%)	1 (1.0%)	5 (4.8%)	26 (10.1%)	9 (6.3%)	13 (5.3%)	7 (5.3%)	9 (4.4%)	32 (4.1%)	57 (6.1%)	
ตกน้ำ	2 (0.8%)	3 (1.8%)	1 (1.0%)	-	2 (0.8%)	4 (2.8%)	1 (0.4%)	-	3 (1.5%)	7 (0.9%)	9 (1.0%)	
ไฟ/น้ำร้อน ลวก	1 (0.4%)	1 (0.6%)	1 (1.0%)	3 (2.9%)	6 (2.4%)	7 (4.9%)	8 (3.2%)	4 (3.1%)	4 (2.0%)	16 (1.6%)	19 (2.3%)	
รถชน	4 (1.7%)	5 (3.1%)	2 (2.0%)	3 (2.9%)	1 (0.4%)	2 (1.4%)	5 (2.0%)	3 (2.3%)	3 (1.5%)	14 (1.9%)	14 (1.9%)	
ตกต้นไม้	-	1 (0.6%)	1 (1.0%)	-	1 (0.4%)	-	2 (0.8%)	-	1 (0.5%)	1 (0.2%)	5 (0.6%)	
บาดเจ็บ จนต้องเย็บ	22 (9.2%)	9 (5.6%)	8 (7.8%)	4 (3.8%)	7 (2.8%)	6 (4.2%)	9 (3.6%)	5 (3.9%)	8 (4.0%)	45 (7.2%)	35 (3.9%)	

หมายเหตุ ^(*) ปรับถ่วงค่าน้ำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

ตารางที่ 4.3.8 แสดงการได้รับอุบัติเหตุแยกตามกลุ่มอายุ ตามภาคและเขตการปกครอง

อายุ (เดือน)	กรุงเทพฯ		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคอีสาน		ภาคใต้		รวม ^(*)	
	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต
0-12 n = 42	2 (1.7%)	-	-	-	2 (2.3%)	-	1 (1.1%)	-	-	2 (1.7%)	3 (1.0%)	
13-24 n = 412	10 (8.7%)	8 (14.8%)	3 (7.9%)	1 (2.9%)	8 (9.1%)	2 (3.3%)	9 (9.6%)	5 (10.2%)	4 (7.0%)	21 (7.1%)	29 (9.9%)	
25-36 n = 739	25 (21.7%)	11 (20.4%)	7 (18.4%)	7 (20.6%)	11 (12.5%)	20 (33.3%)	16 (17%)	12 (24.5%)	12 (21.1%)	71 (24%)	50 (17.1%)	
37-48 n = 716	29 (25.2%)	11 (20.4%)	10 (26.3%)	6 (17.6%)	23 (26.1%)	13 (21.7%)	21 (22.3%)	9 (18.4%)	10 (17.5%)	67 (22.6%)	65 (22.2%)	
49-60 n = 805	31 (27.0%)	10 (18.5%)	9 (23.7%)	11 (32.4%)	21 (23.9%)	17 (28.3%)	29 (30.9%)	11 (22.4%)	13 (22.8%)	79 (26.7%)	73 (24.9%)	
61-72 n = 592	18 (15.7%)	14 (25.9%)	9 (23.7%)	9 (26.5%)	23 (26.1%)	8 (13.3%)	18 (19.1%)	12 (24.5%)	18 (31.6%)	56 (18.9%)	73 (24.9%)	

หมายเหตุ ^(*) ปรับถ่วงค่าน้ำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

4.3.4 การได้รับการตรวจสุขภาพ

เด็กเกือบทั้งหมดคือร้อยละ 98.4 เคยได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี โดยร้อยละ 46.0 ไปที่สถานีนานามัย 29.7 ที่โรงพยาบาลของรัฐ 19.8 ใช้บริการคลินิกหรือโรงพยาบาลเอกชน ส่วน ร้อยละ 4.5 ใช้บริการหลายแห่ง

สำหรับการใช้สมุดบันทึกสุขภาพนั้น จากเด็กจำนวน 3302 คน พบว่ามีอยู่ 1735 คน หรือร้อยละ 53.1 ที่นำสมุดสุขภาพมาในวันสำรวจ ร้อยละ 34.3 แจ้งว่ามีสมุดบันทึกสุขภาพแต่ไม่ได้นำมา และร้อยละ 12.6 แจ้งว่าไม่มีสมุดสุขภาพ โดย ภาคเหนือและภาคใต้ มีผู้นำสมุดสุขภาพมามากที่สุด ดังตารางที่ 3.9 ทั้งนี้ มี 1,548 คน หรือร้อยละ 51.6 ที่มีสมุดสุขภาพและมีการบันทึกการฉีดวัคซีนครบตามวัย

ตารางที่ 4.3.9 แสดงการมีสมุดสุขภาพตามภาค

การมีสมุดสุขภาพ	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน	ภาคใต้	รวม ^(*)
มีและนำมา	254 (52.2%))	235 (40.8%))	440 (61.8%))	368 (46.6%))	456 (61.9%))	1753 (50.9%)
มีแต่ไม่นำมา	191 (39.2%))	249 (43.2%))	143 (20.1%))	309 (39.1%))	240 (32.6%))	1132 (35.8%)
ไม่มี	42 (8.6%)	92 (16.0%))	129 (18.1%))	113 (14.3%))	41 (5.6%)	417 (13.3%)

หมายเหตุ ^(*) ปรับถ่วงค่านำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

ส่วนที่ 4.4 การตรวจร่างกาย

4.4.1 ภาวะโภชนาการ

เมื่อใช้เกณฑ์มาตรฐานการเติบโตของเด็กไทยของกระทรวงสาธารณสุขพบว่า มีเด็กร้อยละ 88.1 .ในเขตเทศบาลและร้อยละ 72.4 นอกเขตเทศบาลที่มีน้ำหนักปกติหรือเกินปกติตามวัย ที่เหลืออยู่ใน

ภาวะทุพโภชนาการ ตามตารางที่ 4.4.1 เด็กร้อยละ 94.2 ในเขตเทศบาลและร้อยละ 83.1 นอกเขตเทศบาลที่มีส่วนสูงปกติตามวัยตามตารางที่ 4.4.2 เมื่อใช้เกณฑ์มาตรฐานน้ำหนักต่อความสูงโดยไม่คำนึงถึงอายุพบว่าร้อยละ 60.2 ของเด็ก ในเขตเทศบาลและร้อยละ 68.9 ของเด็กนอกเขตเทศบาล มีลักษณะสมส่วน ร้อยละ 6.2 ของเด็กในเขตเทศบาล และร้อยละ 8.7 ของเด็กนอกเขตเทศบาลมีรูปร่างผอม ร้อยละ 6.4 ของเด็กในเขตเทศบาลและร้อยละ 7.4 ของเด็กนอกเขตเทศบาลมีรูปร่างผอมมาก ร้อยละ 10.2 ของเด็กในเขตเทศบาล และร้อยละ 6.4 ของเด็กนอกเขตเทศบาลมีรูปร่างอ้วน ร้อยละ 16.9 ของเด็กในเขตเทศบาลและร้อยละ 8.6 ของเด็กนอกเขตเทศบาลมีรูปร่างอ้วน รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.4.3

สำหรับขนาดเส้นรอบศีรษะพบว่าในกลุ่มตัวอย่าง 169 คน มีขนาดเส้นรอบศีรษะเด็กผิดปกติหรือ ร้อยละ 5.1 (เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของเด็กไทย) ซึ่งสะท้อนถึงขนาดของสมองหากเล็กผิดปกติ บ่งชี้ ถึงความกระทบกระเทือนต่อเด็กตั้งแต่วัยอยู่ในครรภ์จนถึง 2 ปีแรก

ตารางที่ 4.4.1 ภาวะโภชนาการ **Weight for age** ตามภาคและเขตการปกครอง

ภาวะโภชนาการ	กรุงเทพ		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคอีสาน		ภาคใต้		รวม ^(*)	
	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต
ปกติ	448 (92%)	177 (84.3 %)	305 (84.7%)	195 (90.3%)	384 (78%)	230 (82.7 %)	308 (61%)	269 (87.6%)	293 (68.9%)	1319 (88.7 %)	1290 (70.5 %)	
1 PEM	34 (7.0%)	26 (12.4 %)	51 (14.2%)	19 (8.8%)	100 (20.3%)	43 (15.5 %)	171 (33.9 %)	34 (11.1%)	122 (28.7%)	156 (9.8%)	444 (26.4 %)	
2 PEM	3 (0.6%)	7 (3.3%)	4 (1.1%)	2 (0.9%)	8 (1.6%)	4 (1.4%)	25 (5%)	4 (1.3%)	10 (2.4%)	20 (1.3%)	47 (3.1%)	
3 PEM	2 (0.4%)	-	-	-	-	1 (0.4 %)	-	-	-	3 (0.2%)	1 (0.1 %)	

หมายเหตุ ^(*) ปรับถ่วงค่าน้ำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

ตารางที่ 4.4.2 ภาวะโภชนาการ **Height for age** ตามภาคและเขตการปกครอง

ภาวะ โภชนาการ	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคอีสาน		ภาคใต้		รวม ^(*)	
	ในเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต
ปกติ	469 (96.1%)	187 (89.9%)	327 (91.3%)	205 (95.3%)	430 (87.4%)	253 (92.9%)	368 (72.9%)	291 (95.4%)	357 (83.4%)	1405 (94.3%)	1482 (81.3%)
1 PEM	11 (2.3%)	18 (8.7%)	25 (7%)	8 (3.7%)	51 (10.4%)	14 (5.1%)	114 (22.6%)	9 (3%)	59 (13.8%)	60 (4.0%)	249 (15.5%)
2 PEM	7 (1.4%)	2 (1%)	2 (0.6%)	-	9 (1.8%)	4 (1.5%)	19 (3.8%)	4 (1.3%)	8 (1.9%)	17 (1.2%)	38 (2.4%)
3 PEM	1 (0.2%)	1 (0.5%)	4 (1.1%)	2 (0.9%)	2 (0.4%)	4 (1.5%)	4 (0.8%)	1 (0.3%)	4 (0.9%)	9 (0.5%)	14 (0.8%)

หมายเหตุ ^(*) ปรับถ่วงค่าน้ำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

ตารางที่ 4.4.3 ภาวะโภชนาการ **Weight for Hight** ตามภาคและเขตการปกครอง

ภาวะ โภชนาการ	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคอีสาน		ภาคใต้		รวม ^(*)	
	ในเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต
ปกติ	326 (66.8%)	118 (56.7%)	218 (61.2%)	127 (59.3%)	345 (70.3%)	155 (56.4%)	363 (72.3%)	171 (56.3%)	297 (69.7%)	897 (61.4%)	1223 (69.1%)
ผอม	28 (5.7%)	12 (5.8%)	26 (7.3%)	10 (4.7%)	44 (9%)	12 (4.4%)	40 (8%)	30 (9.9%)	45 (10.6%)	92 (6.0%)	155 (8.5%)
ผอมมาก	13 (2.7%)	17 (8.2%)	19 (5.3%)	14 (6.5%)	30 (6.1%)	28 (10.2%)	51 (10.2%)	24 (7.9%)	31 (7.3%)	96 (5.6%)	131 (7.9%)
ท่วม	46 (9.4%)	22 (10.6%)	34 (9.6%)	21 (9.8%)	37 (7.5%)	27 (9.8%)	21 (4.2%)	36 (11.8%)	22 (5.2%)	152 (10.0%)	114 (6.1%)
อ้วน	75 (15.4%)	39 (18.8%)	59 (16.6%)	59 (16.6%)	35 (7.1%)	53 (19.3%)	27 (5.4%)	43 (14.1%)	31 (7.3%)	269 (17.0%)	152 (8.4%)

หมายเหตุ ^(*) ปรับถ่วงค่าน้ำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

ตารางที่ 4.4.4 ขนาดความยาวเส้นรอบศีรษะเด็กเปรียบเทียบตามมาตรฐานของเด็กไทย

เส้นรอบ ศีรษะ	กรุงเทพฯ			ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคอีสาน		ภาคใต้		รวม ^(*)	
	ในเขต	นอกเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต
< 95%	5 (1%)	13 (6.5%)	28 (8.3%)	5 (2.3%)	21 (4.3%)	17 (6.1%)	28 (5.6%)	11 (3.6%)	41 (9.6%)	51 (3.1%)	118 (6.6%)		
95-100%	128 (26.8%)	101 (50.8%)	188 (55.6%)	86 (40.2%)	270 (55%)	100 (36.1%)	308 (61.4%)	97 (31.9%)	188 (44.1%)	512 (33.8%)	954 (56.0%)		
101-105%	261 (54.6%)	82 (41.2%)	110 (32.5%)	105 (49.1%)	176 (35.8%)	131 (47.3%)	155 (30.9%)	152 (50%)	163 (38.3%)	731 (50.3%)	604 (33.4%)		
106-110%	73 (15.3%)	3 (1.5%)	12 (3.6%)	18 (8.4%)	20 (4.1%)	27 (9.7%)	10 (2%)	38 (12.5%)	28 (6.6%)	159 (11.3%)	70 (3.5%)		
≥ 111 %	11 (2.3%)	-	-	-	4 (0.8%)	2 (0.7%)	1 (0.2%)	6 (2%)	6 (1.4%)	19 (1.5%)	11 (0.5%)		

อ้างอิงจาก ดร. สมใจ วิชัยดิษฐ์

หมายเหตุ ^(*) ปรับถ่วงค่าน้ำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

4.4.2 การตรวจร่างกาย

จากการตรวจร่างกายพบว่าเด็กส่วนใหญ่ไม่มีความผิดปกติ ยกเว้นภาวะฟันผุ ที่พบได้ตั้งแต่ร้อยละ 26.1-52.6 ดังแสดงในตารางที่ 4.4.5 ทั้งนี้ เด็กนอกเขตเทศบาลมีอัตราส่วนฟันผุมากกว่าเด็กในเขตเทศบาลทุกภาค และภาคใต้มีปัญหาหนักที่สุด

ตารางที่ 4.4.5 ภาวะความผิดปกติจากการตรวจร่างกาย

ภาวะความ ผิดปกติ	กรุงเทพฯ n=490	ภาคกลาง n=577	ภาคเหนือ n=712	ภาคอีสาน n=790	ภาคใต้ n=737	รวม n=3306
ความพิการ	9 (1.8%)	5 (0.9%)	7 (1.0%)	17 (2.2%)	8 (1.1%)	46 (1.4%)
ภาวะซีด	42 (8.6%)	6 (1.0%)	35 (4.9%)	36 (4.6%)	41 (5.6%)	160 (4.8%)
ฟันผุ	128 (26.1%)	211 (36.6%)	322 (45.2%)	361 (45.7%)	388 (52.6%)	1410 (42.7%)
ตาผิดปกติ	8 (1.6%)	1 (0.2%)	3 (0.4%)	4 (0.6%)	2 (0.3%)	18 (0.5%)
ตับ/ม้าม โต	5 (1%)	1 (0.2%)	4 (0.5%)	5 (0.7%)	2 (0.3%)	17 (0.5%)

ส่วนที่ 4.5 การประเมินพัฒนาการของเด็ก

จากการประเมินแบบคัดกรอง ตามเกณฑ์ในสมุดสุขภาพเด็ก พบว่ามีร้อยละ 16.7 ที่สงสัยว่าจะมีพัฒนาการล่าช้า เมื่อสำรวจความคิดเห็นด้านระดับพัฒนาการของผู้เลี้ยงดูว่าเด็กมีความสามารถด้านต่าง ๆ

แสดงถึงสมกับวัย ซ้ำกว่า หรือเร็วกว่าวัย แล้วนำมา พบว่าเมื่อเปรียบเทียบกับการคัดกรองพัฒนาการของเด็กตามเกณฑ์ในสมุดบันทึกสุขภาพ ผลปรากฏว่ามี 1214 ราย หรือร้อยละ 42.2* ที่มีความเห็นถูกต้องได้แก่ เด็กมีพัฒนาการสมวัยร้อยละ 36.9 ซ้ำกว่าวัย 46.7 เร็วกว่าวัย 64.8 แต่มีอยู่ 394 ราย หรือร้อยละ 13.7** ที่เข้าใจผิดว่าเด็กปกติหรือเร็วทั้งๆ ที่เด็กมีพัฒนาการค่อนข้างช้ากว่าวัย จากการคัดกรอง ดังตารางที่ 4.5.1 ทั้งนี้มีผู้ตอบว่าได้เคยใช้สมุดบันทึกสุขภาพช่วยในการติดตามและเฝ้าระวังพัฒนาการของเด็กร้อยละ 49.1

เมื่อวิเคราะห์ตามกลุ่มอายุ และเพศ พบว่า มีภาวะที่น่าสงสัยว่าจะมีพัฒนาการช้ากว่าวัยในเพศชายมีพัฒนาการช้าร้อยละ 18.4 เพศหญิงร้อยละ 15.6 โดยกลุ่มอายุ $\geq 3-5$ ปี มีเด็กที่สงสัยพัฒนาการช้าเป็นอัตราส่วนมากกว่ากลุ่มอายุ 0-3 ปี ทั้งสองเพศ ดังตารางที่ 4.5.2 และ 4.5.3

ตารางที่ 4.5.1 เปรียบเทียบผลการประเมินพัฒนาการแบบคัดกรองกับความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์

ผลการคัดกรองตามเกณฑ์ในสมุดสุขภาพ	พัฒนาการเด็กตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์			
	เร็วกว่าวัย	ปกติ	สงสัยช้ากว่าวัย	รวม
เร็วกว่าวัย	22.6% (64.8%)* n=316	74.2% (47.1%) n=1038	3.1% (24.2%) n=44	1398 (48.7%)
ปกติ	13.1% (26.6%) n=130	81.6% (36.9%)* n=813	5.3% (29.1%) n=53	996 (34.7%)
สงสัยช้ากว่าวัย	8.8**% (8.6%) n=42	73.5***% (16.0%) n=352	17.7% (46.7%)* n=85	479 (16.7%)
รวม	448 (17.0%)	2203 (76.7%)	182 (6.3%)	2873 (100%)

ตารางที่ 4.5.2 แสดงผลการประเมินพัฒนาการเพศชายตามสมดุสุขภาพ (ร้อยละ)

ผลการคัดกรองตาม เกณฑ์สมดุ สุขภาพ อายุ	เร็วกว่าวัย	ปกติ	สงสัยช้ากว่าวัย
น้อยกว่า 12 เดือน n = 12	5 (41.7%)	5 (41.7%)	2 (16.7%)
12-36 เดือน n = 555	254 (45.8%)	213 (38.4%)	88 (15.9%)
37-72 เดือน n = 957	456 (47.6%)	310 (32.4%)	191 (20.0%)
รวม n = 1,524	715 (46.9%)	528 (34.6%)	281 (18.4%)

ตารางที่ 4.5.3 แสดงผลการประเมินพัฒนาการเพศหญิงตามสมดุสุขภาพ (ร้อยละ)

ผลการคัดกรองตาม เกณฑ์สมดุ สุขภาพ อายุ	เร็วกว่าวัย	ปกติ	สงสัยช้ากว่าวัย
น้อยกว่า 12 เดือน n = 11	3 (27.3%)	4 (36.4%)	4 (36.4%)
12-36 เดือน n = 506	263 (52.0%)	175 (34.6%)	68 (13.4%)
37-72 เดือน n = 890	432 (48.5%)	310 (34.8%)	148 (16.6%)
รวม n = 1,407	698 (49.6%)	489 (34.8%)	220 (15.6%)

เมื่อกระจายตามภาคและเขตการปกครองพบว่า เด็กนอกเขตเทศบาลร้อยละ 22 สงสัยว่ามีพัฒนาการล่าช้า ในภาคเหนือมีถึงร้อยละ 46.2 ภาคอีสานร้อยละ 18.4 ภาคใต้ร้อยละ 17.5 และภาคกลางร้อยละ 11.6 ในขณะที่เด็กในเขตเทศบาลและกรุงเทพฯร้อยละ 11.1 โดยกรุงเทพฯร้อยละ 3.5 เท่านั้น

ตารางที่ 4.5.4 ผลการประเมินพัฒนาการเด็ก ตามสมดุบันทึกสุขภาพ ตามภาคและเขตการปกครอง (ร้อยละ)

ผลการ	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน	ภาคใต้	รวม ^(*)
-------	----------	---------	----------	----------	--------	--------------------

คัดกรอง	ในเขต		นอกเขต		ในเขต		นอกเขต		ในเขต		นอกเขต	
	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต
ปกติและเร็ว	390 (96.5%)	182 (86.3%)	321 (88.4%)	103 (73.5%)	169 (53.9%)	248 (89.9%)	409 (81.6%)	266 (86.7%)	345 (82.5%)	1189 (91.0%)	1246 (78.2%)	
สงสัยช้า	14 (3.5%)	29 (13.7%)	42 (11.6%)	37 (26.4%)	145 (46.2%)	28 (10.1%)	92 (18.4%)	41 (13.4%)	74 (17.5%)	149 (9.0%)	353 (21.8%)	

หมายเหตุ (*) ปรับถ่วงค่าน้ำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

เมื่อใช้เกณฑ์การประเมินของโครงการที่ละเอียดขึ้นเล็กน้อย และแบ่งตามพัฒนาการ 4 ด้านได้แก่ ด้านสังคม ภาษา การใช้มือและตาแก้ปัญหา และการเคลื่อนไหวแล้ว พบว่ามีร้อยละ 6.7, 5.1, 18.8 และ 12.5 ที่ช้ากว่าวัยตามลำดับ และมีกลุ่มที่สงสัยว่าอาจจะช้าอีกจำนวนหนึ่ง ทำให้เห็นได้ชัดว่ามีความจำเป็นต้องหาสาเหตุที่ทำให้เด็กเหล่านี้ไม่สามารถมีพัฒนาการตามปกติ และหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการ โดยเฉพาะด้านการใช้ตาและมือแก้ปัญหา ซึ่งมีปัญหามากที่สุดคือ ร้อยละ 36.9 อยู่ในเกณฑ์ที่ไม่สมวัยและอาจนำไปสู่ปัญหาการเรียนรู้ได้ ทั้งนี้เมื่อรวมพัฒนาการ 4 ด้าน ในประชากรเด็กอายุ 0-5 ปี พบว่ามีจำนวน 2235 รายหรือ ร้อยละ 67.6 เท่านั้นที่มีพัฒนาการสมวัยทุกด้าน

ตารางที่ 4.5.5 แสดงพัฒนาการด้านสังคมและการช่วยเหลือตนเองตามคู่มือการประเมิน NHES39 (ร้อยละ)

ผลการประเมิน	ภาคกลาง			ภาคเหนือ		ภาคอีสาน		ภาคใต้		รวม(*)
	กรุงเทพ	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	
สมวัยและเร็ว	416 (88%)	170 (80.6%)	291 (80.2%)	179 (82.9%)	377 (77.1%)	235 (85.8%)	410 (81.8%)	271 (88%)	342 (80.1%)	2691 (81.3%)
สงสัยช้า	34 (7.2%)	31 (14.7%)	47 (12.9%)	27 (12.5%)	54 (11%)	21 (7.7%)	60 (12%)	27 (8.8%)	52 (12.2%)	353 (11.5%)
ช้ากว่าวัย	23 (4.8%)	10 (4.7%)	25 (6.9%)	10 (4.6%)	58 (11.9%)	18 (6.6%)	31 (6.2%)	10 (3.2%)	33 (7.7%)	218 (7.2%)
รวม	475 (14.6%)	211 (6.5%)	363 (11.1%)	216 (6.6%)	489 (15%)	274 (8.4%)	501 (15.3%)	308 (9.4%)	427 (13.1%)	3264 (100%)

หมายเหตุ (*) ปรับถ่วงค่าน้ำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

ตารางที่ 4.5.6 แสดงพัฒนาการด้านภาษาตามคู่มือการประเมิน NHES39 (ร้อยละ)

ผลการ คัดกรอง	กรุงเทพ	ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคอีสาน		ภาคใต้		รวม ^(*)
	ในเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	
สมวัย และเร็ว	435 (91.8) (%)	180 (85.3) (%)	309 (85.1) (%)	189 (87.5) (%)	371 (76.1) (%)	253 (92.4) (%)	399 (79.8) (%)	262 (85.1) (%)	323 (75.8) (%)	2721 (81.3) (% X)
สงสัยช้า	16 (3.4%) (%)	28 (13.3) (%)	39 (10.7) (%)	18 (8.3%) (%)	80 (16.4) (%)	15 (5.5%) (%)	68 (13.6) (%)	34 (11%) (%)	74 (17.4) (%)	372 (12.8) (%)
ช้ากว่า วัย	23 (4.9%) (%)	3 (1.4%) (%)	15 (4.1%) (%)	9 (4.2%) (%)	37 (7.6%) (%)	6 (2.2%) (%)	33 (6.6%) (%)	12 (3.9%) (%)	29 (6.8%) (%)	167 (5.9%) (%)
รวม	474 (14.5) (%)	211 (6.5%) (%)	363 (11.1) (%)	216 (6.6%) (%)	488 (15%) (%)	274 (8.4%) (%)	500 (15.3) (%)	308 (9.4%) (%)	426 (13.1) (%)	3260 (100) (%)

หมายเหตุ^(*) ปรับถ่วงค่าน้ำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

ตารางที่ 4.5.7 แสดงพัฒนาการด้านการใช้มือและตาทำงานประสานกันในการแก้ปัญหา ตามคู่มือการประเมิน NHES39 (ร้อยละ)

ผลการ คัดกรอง	กรุงเทพ	ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคอีสาน		ภาคใต้		รวม ^(*)
	ในเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	
สมวัย และเร็ว	359 (76.4) (%)	117 (55.4) (%)	183 (50.6) (%)	138 (63.6) (%)	283 (58.1) (%)	192 (70.1) (%)	306 (61.2) (%)	232 (75.3) (%)	242 (57.1) (%)	2052 (60.0) (%)
สงสัยช้า	42 (8.9%) (%)	40 (19%) (%)	89 (24.6) (%)	49 (22.6) (%)	117 (24%) (%)	49 (17.9) (%)	87 (17.4) (%)	39 (12.7) (%)	77 (18.2) (%)	589 (19.0) (%)
ช้ากว่า วัย	69 (14.7) (%)	54 (25.6) (%)	90 (24.9) (%)	30 (13.8) (%)	87 (17.9) (%)	33 (12%) (%)	107 (21.4) (%)	37 (12%) (%)	105 (24.8) (%)	612 (21.0) (%)
รวม	470 (14.4) (%)	211 (6.5%) (%)	362 (11.1) (%)	217 (6.7%) (%)	487 (15%) (%)	274 (8.4%) (%)	500 (15.4) (%)	308 (9.5%) (%)	424 (9.5%) (%)	3253 (100) (%)

หมายเหตุ^(*) ปรับถ่วงค่าน้ำหนัก ตามการกระจายประชากรคาดหมาย ในเดือนกรกฎาคม 2541

ตารางที่ 4.5.8 แสดงพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหวและการทรงตัว ตามคู่มือการประเมิน NHES39 (ร้อยละ)

ผลการ คัด กรอง	กรุงเทพ	ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคอีสาน		ภาคใต้		รวม
	ในเขต	ในเขต	นอก เขต	ในเขต	นอก เขต	ในเขต	นอก เขต	ในเขต	นอก เขต	
สมวัย และเร็ว	371 (73.4 %)	164 (77.7 %)	282 (77.9 %)	180 (83.3 %)	389 (79.9 %)	237 (86.5 %)	387 (77.4 %)	248 (80.8 %)	304 (71.4 %)	2562 (78.9 %)
สงสัยช้า	32 (6.9 %)	16 (7.6 %)	24 (3.9 %)	2 (0.9 %)	13 (2.7 %)	8 (2.9 %)	21 (4.2 %)	20 (6.5 %)	28 (6.6 %)	142 (4.4 %)
ช้ากว่า วัย	64 (13.7 %)	31 (14.7 %)	56 (15.5 %)	20 (9.3 %)	66 (13.6 %)	19 (6.9 %)	49 (9.8 %)	30 (9.8 %)	71 (16.7 %)	406 (12.5 %)
รวม	467 (13.7 %)	211 (6.5 %)	362 (11.1 %)	216 (6.6 %)	487 (15%)	274 (8.4 %)	500 (15.4 %)	307 (9.4 %)	426 (13.1 %)	3250 (100 %)